

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування

Кушнір Оксана Сергіївна

**ОБЛІК І КОНТРОЛЬ ЗАРЕЄСТРОВАНОВОГО КАПІТАЛУ ТА
РОЗРАХУНКІВ ІЗ ЗАСНОВНИКАМИ**

071 «Облік і оподаткування»

**Автореферат
НА ЗДОБУТТЯ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ
ОСВІТИ**

Івано-Франківськ – 2023

Дипломна робота виконана в Прикарпатському національному університеті
імені Василя Стефаника

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор,
професор кафедри обліку і оподаткування

Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника

Лещук Г.В.

(науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, посада, прізвище, ім'я, по
батькові)

Рецензент: доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри економічної кібернетики

Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника

Дмитришин Л.І.

(науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, посада, прізвище, ім'я, по
батькові)

Захист відбудеться «26» червня 2023 р.

Завідувач кафедри обліку і оподаткування

_____Баланюк І.Ф.
(підпис) (ім'я та прізвище)

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Питання обліку та контролю за зареєстрованим капіталом та розрахунків із засновниками є важливим аспектом функціонування будь-якої компанії. Забезпечення правильного обліку та контролю є основою для успішного управління бізнесом та підвищення його конкурентоспроможності. Тому тема «Облік і контроль зареєстрованого капіталу та розрахунків із засновниками» є актуальною і має велике значення для практикуючих бухгалтерів та фінансових аналітиків.

У сучасних умовах важливо не тільки організувати облік пакетів акцій відповідно до чинного законодавства, щоб їх обсяг і структура правильно відображалися у звітності, а й інтегрувати облік у систему корпоративного управління. Тому актуальною є така організація обліку власного капіталу, де бухгалтерський облік є інформаційним сховищем, яке дає змогу оперативно аналізувати ефективність використання власного капіталу з метою формування та своєчасного здійснення коригувальних заходів щодо усунення негативних тенденцій.

Зареєстрований капітал підприємства поділяють на елементи, кожна складова котрого виступає як незалежний об'єкт обліку. З врахуванням їхніх єдності та можливостей трансформації із одного виду капіталу у інший, залежності один від одного деталі власного капіталу безперервно привертають увагу вчених. Приміром, аспекти обліку формування, а також використання зареєстрованого капіталу підприємства вивчали вітчизняні вчені, такі як О. В. Ареф'єва [1], Ф.Ф. Бутинець [9], О. Д. Василик [12], А. В. Калініна [26], О. І. Кобилянська [28], О. О. Любар [33], Н. І. Петренко [39], Т. Г. Мельник [35], Л. Петришин [40]; проблемам значення та складовим зареєстрованого капіталу присвячені роботи закордонних вчених, таких як Е. С. Гейєр [16]; особливості формування, застосування та обліку зареєстрованого капіталу визначаються рядом нормативно-правових актів. Проте чимало важливих із наукових та практичних точок зору проблем лишаються невирішеними та вимагають

сучасного переосмислення та вирішення як у теорії, так й в практиці обліку, аналізу та контролю.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота виконана в межах науково-дослідної тематики кафедри обліку і оподаткування Прикарпатського національного університету ім. В.Стефаника.

Мета роботи полягає в дослідженні теоретичних та практичних аспектів обліку та контролю зареєстрованого капіталу та розрахунків із засновниками в умовах сучасного бізнесу. Зокрема, метою дослідження є аналіз ролі обліку та контролю у формуванні ефективної стратегії управління компанією та забезпеченні її фінансової стабільності.

Об'єктом дослідження є ТОВ «КАРЛІТ».

Предметом роботи є облік та контроль зареєстрованого капіталу та розрахунків із засновниками, а також вивчення теоретичних та практичних аспектів їх взаємозв'язку зі стратегічним управлінням компанією. Крім того, предметом дослідження є аналіз впливу змін у законодавстві на процеси обліку та контролю зареєстрованого капіталу та розрахунків із засновниками.

Методи дослідження для написання даної роботи було застосовано методи емпіричного дослідження (спостереження, порівняння, опис), теоретичного пізнання (формалізації) та загально-логічних методів дослідження (аналізу, системного підходу, статистичних методів). У роботі застосований діалектичний підхід до вивчення сучасного стану управлінського обліку собівартості продукції на підприємстві. У межах цього методу використано два базових методи – індукція та дедукція. Також використані такі методи: аналізу та синтезу, групування і порівняння, графічний метод; методи зведення і групування.

Наукова новизна роботи полягає в тому, щоб на базі існуючих джерел синтезувати дані про облік і контроль зареєстрованого капіталу та розрахунків із засновниками.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання даного матеріалу при підготовці до семінарських занять та лекцій, а також під час проходження практики.

Структура даного дослідження включає: вступ, 3 розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. **Обсяг** роботи складає 77 сторінок. **Джерельна база** складається з 51 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У розділі 1 «МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ЗАРЕЄСТРОВАНОВОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ»

Досліджується важливість зареєстрованого капіталу як частини власного капіталу підприємства.

Домінуючим визначенням поняття тлумачення власного зареєстрованого капіталу, а саме 38,7% з опрацьованих джерел літератури – є його характеристика як частини в активах підприємства, які залишається після вирахування його кредитних зобов'язань. Такого підходу дотримуються 12 авторів із 31 дослідженого літературного джерела .

До інтерпретування власного капіталу як суми вкладеного капіталу в підприємство 25,8% більше належить до поняття саме статутного капіталу товариства, під яким мається на увазі сукупність внесків (акцій за номінальною вартістю, часток) його засновників (учасників) у майно під час створення суб'єкта господарювання для здійснення його статутної (підприємницької) діяльності.

Вбачається, що характеристика поняття капіталу підприємства, які досліджували різні вчені не суттєво відрізняються один від одного.

Але, тлумачення поняття з позиції бухгалтерських стандартів відрізняється суттєво від тлумачення згідно основ економічної теорії. Саме тому можна виокремити різні методи дослідження визначення суті терміну власного зареєстрованого капіталу підприємства (ЗКП) (Рис. 1.3.).

Отже, власний капітал є основою для початку і продовження будь-якої господарської діяльності підприємства. Сутність власного зареєстрованого капіталу підприємства проявляється через його функції.

У кожного підприємства може бути своя комбінація джерел формування власних фінансових ресурсів, залежно від його конкретних потреб та умов ринку. Важливо збалансувати різні джерела формування ресурсів для забезпечення стійкого розвитку підприємства та зменшення ризиків.

Отже, для стабільного та ефективного розвитку підприємства повинні формувати відповідний фінансовий резерв капіталу, чітко визначати завдання для отримання максимального прибутку.

У розділі 2 «ОБЛІК ФОРМУВАННЯ І ЗМІН ЗАРЕЄСТРОВАНОВОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ НА ПРИКЛАДІ ТОВ «КАРЛІТ»».

Облікова політика є важливою складовою успішної діяльності підприємства, оскільки допомагає керувати фінансовими ресурсами і забезпечує точність та надійність обліку фінансових операцій. Одним з важливих аспектів облікової політики є облік формування та змін зареєстрованого капіталу підприємства.

Щоб досліджувати тему "Облікова політика підприємства та завдання обліку операцій з формування та змін зареєстрованого капіталу", було обрано приклад ТОВ "Карліт" [5]. Результати дослідження показали, що підприємство має достатній рівень облікової політики (додаток А), що дозволяє правильно формувати та контролювати зареєстрований капітал.

Як бачимо п. 1 облікової політики стосується активів, зобов'язань і власного капіталу. Зокрема, зазначений поріг суттєвості в розмірі 5% є критерієм, використовуваним ТОВ "Карліт" для визначення, які операції мають бути включені до обліку, а які можуть бути вважати несуттєвими та виключені з обліку.

Зокрема, цей поріг застосовується до активів, зобов'язань та власного капіталу підприємства. За такого підходу, операції, які мають вплив менше 5% на загальну вартість цих елементів фінансової звітності, вважаються несуттєвими та можуть бути виключені з обліку.

Цей підхід може бути використаний для визначення суттєвості різних операцій, таких як придбання або продаж майна, видача кредитів, забезпечення гарантій тощо. Операції, які мають вплив менше 5% на фінансовий стан підприємства, можуть вважатися несуттєвими та можуть бути виключені з обліку, зменшуючи деталізацію та складність обліку.

Одним із завдань обліку операцій з формування та змін зареєстрованого капіталу є контроль за рухом коштів від зареєстрованого капіталу, а також відображення операцій з ним у фінансовій звітності. Для цього підприємство використовує відповідні рахунки у головній книзі обліку та плані рахунків.

Також велику роль у підприємстві відіграє документування процесів формування та змін зареєстрованого капіталу підприємства, облікового процесу. Цей процес включає в себе реєстрацію та документування всіх фінансових операцій з формування та змін зареєстрованого капіталу підприємства.

У розділі 3 «КОНТРОЛЬ ЗАРЕЄСТРОВАНОВОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ ТОВ «КАРЛІТ»».

Як і весь процес управління, управління корпоративним капіталом містить стратегії та тактики управління. Стратегії стосуються загального напрямку та методу використання інструменту для досягнення цілей. Встановлюючи певні правила та обмеження, ця стратегія може зосередитись на рішеннях, які не суперечать керівництву. Стратегія управління – це конкретний метод та технології для досягнення цілей у певній ситуації та в певний момент часу. Завдання стратегії управління – вибрати найкраще рішення та метод у поточній ситуації.

Вплив цих оптимізацій на результати ТОВ «КАРЛІТ» залежатиме від кількох факторів, таких як розмір компанії, галузь та прибутковість. Однак, загалом, оптимізація практики бухгалтерського обліку та оподаткування може допомогти компанії зменшити податковий тягар, покращити фінансову звітність і дотримання законодавства, а також збільшити загальну прибутковість.

Зокрема, у третьому розділі відображено усі шляхи, які можуть допомогти підвищити ефективність обліку та контролю зареєстрованого капіталу та розрахунків із засновниками ТОВ «КАРЛІТ» та зменшити ризики можливих помилок та шахрайства. Однак, варто пам'ятати, що впровадження

цих заходів може вимагати додаткових витрат та зусиль з боку компанії. Тому, перед впровадженням будь-яких заходів, важливо провести аналіз та оцінку їх ефективності та відповідність бюджету компанії.

Крім того, важливо взяти до уваги специфіку діяльності ТОВ «КАРЛІТ» та вимог законодавства, які можуть відрізнятися від інших компаній. Тому, рекомендується звернутися до професійних юристів та експертів з питань обліку та контролю зареєстрованого капіталу та розрахунків із засновниками для отримання конкретних порад та рекомендацій.

ВИСНОВКИ

У роботі здійснено теоретичне узагальнення про облік та контроль зареєстрованого капіталу та розрахунків із засновниками, які є дуже важливими процесами для будь-якої компанії. Зареєстрований капітал є важливою складовою для забезпечення фінансової стійкості компанії та її діяльності.

Основні завдання обліку та контролю зареєстрованого капіталу полягають у забезпеченні точності та достовірності фінансової звітності компанії, уникненні фінансових злочинів та забезпеченні виконання законодавства про підприємництво.

Для досягнення цих цілей необхідно мати добре розроблену систему обліку та контролю, яка забезпечить точність та достовірність фінансових даних. Важливо також мати процеси внутрішнього контролю, які допоможуть уникнути помилок та зловживань.

Розрахунки із засновниками також потребують уваги та контролю. Засновники можуть надавати компанії різні види фінансової підтримки, такі як внески у статутний капітал, позики, дарування коштів тощо. Необхідно мати точні записи про всі розрахунки з засновниками, щоб уникнути недорозумінь та конфліктів.

Таким чином, можна зробити висновок, що облік та контроль зареєстрованого капіталу та розрахунків із засновниками є дуже важливими процесами, які необхідно ретельно контролювати та підтримувати в належному стані. Це допоможе забезпечити фінансову стійкість компанії та запобігти фінансовим проблемам у майбутньому.

Питання обліку та контролю за зареєстрованим капіталом та розрахунків із засновниками є важливим аспектом функціонування будь-якої компанії. Забезпечення правильного обліку та контролю є основою для успішного управління бізнесом та підвищення його конкурентоспроможності.

Отже, облік та контроль зареєстрованого капіталу та розрахунків із засновниками є важливими аспектами діяльності ТОВ "КАРЛІТ".

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безкоровайна Л. В. Особливості обліку власного капіталу на підприємствах. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. Вип. 4. С. 950-954.
2. Біла О.Г. Фінансове планування і фінансова стабільність підприємств. О.Г. Біла. Фінанси України. 2007. № 4. С.112-119.
3. Бобяк А.П. Власний капітал підприємства, як економічна категорія, та його облік. А. Бобяк. Міжнародний збірник наукових праць: Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2011. Вип. 1 (19). 2011. С. 55-58.
4. Василик О.Д. Теорія фінансів. К: НІОС, 2006. 416 с.
5. Воробйова Н. П., Музиченко Р. О. Аналіз фінансового стану підприємства: сутність і необхідність. Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. Серія : Економіка та менеджмент. 2017. № 13. С. 116-123.
6. Гадзевич О.І. Основи економічного аналізу і діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства: Навчальний посібник. Київ, 2004.
7. Боднарчук А. В. Удосконалення комплексного економічного аналізу власного капіталу. Бізнес Інформ, 2013. № 3. С. 282-285.
8. Бодруг Т. М., Гаватюк Л. С. Сутність аналізу та управління фінансовим станом підприємств України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2018. Вип. 22(1). С. 20-24.
9. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах. Навч. Посібник. Житомир: ПП "Рута", 2005. 544 с.
10. Гарасим П. М., Журавель Г. П., Хомин П. Я. Курс фінансового обліку. Навч. посібник. К.: Знання, 2007. 566 с.

11. Гейер Е. С., Шендригоренко М. Т., Шевченко Л. Я. Актуальні питання внутрішнього контролю власного капіталу підприємства та напрями їх вирішення. Торгівля і ринок України. 2020. № 1. С. 88-96.
12. Голячук Н. В., Волот О. І., Голячук С. Є. Обліково-аналітичні аспекти ефективності використання власного капіталу. Наукові горизонти. 2020. Т. 23, № 11. С. 61–69.
13. Лень Василь Степанович. Бухгалтерський облік в галузях економіки: Навчальний посібник. В.С. Лень, В.В. Гливенко. К.: Знання-Прес, 2005. 492 с.
14. Лишиленко О.В. Бухгалтерський фінансовий облік. Навчальний посібник. Київ: Вид-во "Центр учбової літератури", 2003. 624 с.
15. Лучко М.Р., Бенько І.Д. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах. Навч. Закон України. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю. (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 13, ст.69)
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>
16. Закон України. Про акціонерні товариства. (Із змінами, внесеними згідно із Законом № 2792-ІХ від 01.12.2022)
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text>
17. Євтушевська О. О., Чернов К. І. Теоретичні аспекти власного капіталу підприємства: сутність та структура. Економіка харчової промисловості. 2020. Т. 12, Вип. 3. С. 17-24.
18. Іщенко Я.П., Галайда Л.В. Теоретичні основи формування власного капіталу підприємства. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. 2015. Вип. 15 (1). С. 146-148.
19. Організаційно-економічні проблеми розвитку АПК. Частина третя: Фінанси і фінансова інфраструктура АПК. За ред. Саблука П.Т., 511 с.
20. Пальчук О. В., Савченко В. М., Тошина Н. М. Маркетинг і бухгалтерський облік маркетингової діяльності: Навч. посібник для студ. вищих навч. закл. Кіровоградський ін-т регіонального управління та економіки. Кіровоград: Поліум, 2008. 228 с.

21. Петришин Л., Жидовська Н., Росток М. Теоретичні і методологічні аспекти обліку власного капіталу. Вісник Львівського національного аграрного університету. Серія : Економіка АПК. 2020. № 27. С. 71-79.
22. Піхняк Т. А. Гармонізація обліку власного капіталу в контексті переходу до міжнародних стандартів. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2019. № 6(1). С. 136-141.
23. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
24. Про затвердження Порядку збільшення (зменшення) статутного капіталу акціонерного товариства: рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 12.06.2018 р. № 385. URL : <http://zakon.rada.gov.ua>
25. Слесар Т., Шара Є. Організація технології облікового процесу власного капіталу. Вісник економіки. 2021. Вип. 2. С. 145-159.